

A SUPREM (Successful Preparation Model for Schools) Erasmus+ projekt bemutatása

A tanulók életvezetési készségeinek fejlesztését célzó projekt

1. Bevezető

Hét európai partnerszervezet együttműködésével, a magyarországi Qualitas T&G Tanácsadó és Szolgáltató Kft koordinálásával valósul meg a SUPREM (Successful Preparation Model for Schools) című köznevelési stratégiai partnerség projekt az Erasmus+ program támogatásával.¹ A projekt 2019 novemberében indult,

Projektindító találkozó Szegeden, 2019. december 4–5.

¹ A projekt az Európai Bizottság által támogatott Erasmus+ program keretén belül valósul meg, azonosító száma: 2019-1-HU01-KA201-061091. Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez

Szegeden volt a partnerek első, projektindító megbeszélése.

A tervek szerint a projekt 26 hónapon át tartott volna, ám 2020-ban a járványhelyzet az élet minden területét befolyásolta, így ezt a projektet is lényegesen átszabta. A járványhelyzet miatt még hat hónappal meghosszabbítottuk a projekt időtartamát. Az utolsó félév küszöbéhez érkezvén, értékeljük az eddig megvalósított lépéseket.

2. Partnerek

A projektben résztvevő partnerek igen színes palettát alkotnak, és négy különböző országot képviselnek. Egyrészt három oktatási intézmény (Olaszországból az Istitutio Comprensivo Perugia 2, egy Montessori módszerrel működő, általános iskola, Magyarországról a Maroslelei Általános Iskola, nem utolsósorban pedig Erdélyből, Romániából a csíkszeredai József Attila Általános Iskola), másrészt igen változatos háttérrel rendelkező szervezetek képviseltetik magukat (Olaszországból a Cooperativa Sociale Borgorete szociális egyesület, Hollandiából a Menat B.V., egyének és vállalkozások számára HR megoldásokat biztosító szolgáltató, ugyanakkor Magyarországról a Qualitas T&G Tanácsadó és Szolgáltató Kft, továbbképzésekkel, szervezetfejlesztéssel, humán-erő-fejlesztéssel, egyéni fejlesztéssel, vezetésfejlesztéssel foglalkozó társaság, valamint az M-Around Tanácsadó és Szolgáltató Kft, oktatási szervezeteket fejlesztési stratégiáinak meghatározását, előkészítését és végrehajtását támogató magánvállalat).

3. A projekt célja

A SUPREM egy olyan projekt, amely háttérinformációt kíván nyújtani a tanulók számára, olyan eszközöket ajánlva tanáraiknak és szüleiknek, amelyek elősegítik az együttműködést és a kommunikációt a támogató környezet kialakítása érdekében.

Az európai iskolák folyamatosan küzdenek a gyorsan változó társadalmi-gazdasági környezettel, a digitalizáció exponenciális növekedésével és ennek a tanulók életére gyakorolt hatásával. Ezen körülmények között kiemelik azokat a készségeket és kompetenciákat, amelyek képessé teszik a hallgatókat arra, hogy alkalmazkodjanak a társadalom és a munkaerőpiac igényeihez. „A pályaorientáció egy olyan folyamat, amely a tanuló egyéni igényeinek figyelembevételével segíti a megfelelő pálya kiválasztását kiterjedt információnyújtás révén.” (Szilágyi, 2012, idézi Müller, 2017)

A fiatal nemzedék gyorsan változó környezettel és kiszámíthatatlan kihívásokkal néz szembe, ugyanakkor közismert életválsághelyzetek is megjelennek a tizenévesekben. Minden nap választás elé néznek, és olyan döntéseket kell hozniuk, amelyek időnként óriási hatással vannak életükre. A pályafutás, a jövőbeli szakma vagy csak sport vagy szabadidős tevékenység megválasztásához háttérismeretekre és egyfajta strukturált gondolkodásra van szükség, amely sok készséget igényel, ezt mi életvezetési készségként határozzuk meg.

nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bárminemű felhasználásáért.

A kezdeményezésünk célja, hogy az iskolák, a tanárok és a szülők támogatásával segítse a diákokat a tanulók életvezetési készségeinek fejlesztésében az életük optimális eredményeinek elérése érdekében. Számos tanulmány hangsúlyozza az életvezetési kompetenciák fejlesztésének fontosságát. Kiss (2000) vizsgálati eredményei alapján az életvezetési területekhez köthető készségek köréhez tartozik az érzelmi biztonság megteremtése, a tanulás, a tananyag megfelelő stratégiákkal történő feldolgozása, az értékrend kialakítása, az autonómia, a saját választás, a döntés, az időbeosztás, a rövid- és hosszútávú célok kitűzése. Ide tartozik továbbá a verbális- és nonverbális kommunikáció, az önkifejezés eszközei, valamint az új kapcsolatok építéséhez szükséges társas készségek.

Alapvető fontosságúnak tartjuk, hogy a karrier választásra, mint kritikus tényezőre összpontosítsunk, és felkészítsük a diákokat és a szülőket az élet nehéz szakaszára. Ebben a szellemben dolgoztunk a projekt keretében elkészítendő négy szellemi terméken, amit az alábbiakban fogunk röviden bemutatni.

4. Pandémia-okozta változások, újratervezés

Gardenenben (Hollandia) megszervezett partneri találkozó, 2021. szeptember 20–21.

A projektindító személyes találkozást követően elmaradtak a betervezett személyes partnertalálkozók. Helyettük számos online megbeszélés, egyeztetés biztosította a partnerek közös munkájának alapját. Ugyanakkor, az egészségügyi helyzet miatt, további módosításokra, időpontok átütemezésére kényszerültünk. Többek között a tanulók számára tervezett táborokat el kellett napolnunk 2022-re, amikor remélhetőleg sor tud kerülni a tanulók várva várt közös táborozására, a tanári továbbképzés pedig az online térbe került át.

A különböző megszorítások, nehézségek ellenére a munkát a partnerek szorgalmasan vé-

gezték, a szellemi termékek fejlesztése folyamatos volt. Bár az utazások korlátozva voltak, online azért tartottuk a kapcsolatot, és havonta tartottunk virtuális megbeszéléseket, kisebb-nagyobb csoportokban zajló egyeztetéseket a szellemi termékek kidolgozásában. Izgalmas és érdekes volt így is, bár mindenki tudja, hogy szemtől szemben a munka még hatékonyabb lehetett volna.

Perugiában (Olaszország) tartott partneri találkozó, 2021. december 13–14.

Az online találkozók sorát 2021 őszén sikerült megszakítani. Szeptember végén a partnerek Garderenben, Hollandiában gyűltek össze, aztán december elején ismét találkoztak, ezúttal Perugiában, Olaszországban. Igen termékeny egyeztetések zajlottak mindkét helyszínen. Véglegesítettük a már elkészült szellemi termékeinket, átbeszéltük, megvitattuk az éppen kidolgozás alatt állókat, és újraütemeztük az elmaradt tevékenységeinket.

Megállapíthatjuk, hogy igen mozgalmas projektzáró félévnek nézünk elébe. Ezt a későbbiekben részletesebben is körüljárjuk, most azonban vessünk egy pillantást a partnerek eddig kifejtett munkájának eredményeire.

5. A projekt keretében kidolgozott szellemi termékek

A projekt keretében négy igen érdekes szellemi termék kidolgozásán dolgoztunk: egy tanulóknak és tanároknak szánt oktatási portfólió az alapvető életvezetési készségek fejlesztésére (IO1), egy tanári továbbképzés anyaga (IO2), egy szülői útmutató (IO3), illetve egy értékelő eszköz a személyes fejlődés igényeinek felmérésére (IO4).

Idénre sikerült befejezni, és a partnerek nyelvére lefordítva, öt különböző nyelven véglegesíteni a projekt keretében kidolgozott oktatási portfóliót az alapvető életvezetési készségek fejlesztésére. A portfólió 10 modult tartalmaz, különböző életvitellel kapcsolatos, gyakorlatias témákra építve. A használatra kész, letölthető és online elérhető tananyag tanári kézikönyvvel, tanulói feladatlapokkal, kiegészítő anyagokkal, linkekkel áll majd az érdeklődők rendelkezésére a projekt honlapján, a www.suprem.eu oldalon.

Ugyanakkor véglegesítettük az önképzésre is alkalmas, akár továbbképző anyagaként is használható, 4 modulból álló, tanároknak szánt tananyagot. Ez a tananyag tulajdonképpen a virtuális tanárképző tréning tapasztalataira is alapozó kézikönyv. Akárcsak a tanulói

Az eddig elkészült szellemi termékek

101

102

portfólió, ez a szellemi termék is minden partnerország nyelvén elérhető lesz online formában a már említett weboldalon.

A Menat B.V. vezetésével folyamatban van a személyes fejlődés igényeinek felmérésére készülő, egyéni értékelő eszköz kidolgozása is. Ez tulajdonképpen egy olyan tesztszerű anyagként képzeltük el, mely kiindulópontot képezhet olyan

tanár-diák-szülő között zajló beszélgetésekhez, ahol a tanuló jobb megismerése, pályorientáció, illetve karriertervezés a legfontosabb cél. Az online önértékelési eszköz első-

sorban tanulókra alkalmazható, gyors, egyszerű, grafikai elemekkel társított visszacsatolással, kiemelve a válaszadó erősségeit, ugyanakkor fejlesztési területeket is javasolva.

A Cooperativa Sociale Borgorete koordinálásában, szintén fejlesztés alatt áll egy szülői útmutató, amelyben a különböző országokban észlelt szülői problémákról, illetve a megoldásukhoz javasolt irányelvekről esik szó. Tulajdonképpen egy online elérhető esettanulmány gyűjteményről van szó, ahol a tanulók jellemző problémáit vizsgáljuk, a helyzet elemzésén túl pedig megoldási alternatívákat, lehetséges következtetéseket, jó gyakorlatokat mutatunk be.

3.1. Portfólió az alapvető életvezetési készségek fejlesztésére (IO1)

Az alapvető életvezetési készségek fejlesztését szolgáló IO1 munkacsomag elkészítésében minden partner részt vett. Az anyag elkészítését követően minden partnerország pedagógusokat és tanulókat kért fel tesztelésre, visszajelzésük igen fontos szerepet játszott a végleges anyag finomhangolásában. A 10 modul egymástól független, tartalmilag és jellegében változatos. A portfólió anyaga használható mind az osztályteremben, mind iskolán kívüli, extrakurrikuláris környezetben. Akár egy tanév (10 hónap) alatt is alkalmazható egy egész osztályközösség vagy kisebb csoportok tevékenységének megszervezésében, de igény szerint a fejezetek egyenként, akár részeikben is használhatóak.

Minden tematikus modul 240 perces tevékenységet tartalmaz, a tevékenységek leírását egy tanári kézikönyv és egy tanulói munkafüzet tartalmazza, mindenféle segédanyaggal együtt. A tanári kézikönyv tartalmazza mindazokat az információkat, tanári utasításokat és tippeket is, amelyeket a projekt során megfogalmaztunk a modulokat tesztelő kollégák és diákok visszajelzései alapján. A projektek anyaga azonban szabadon átalakítható, módosítható, az adott közösség sajátosságaihoz, igényeihez igazítható.

Az oktatási portfólió fő célja, hogy a nemzetközi tapasztalatok és sokszínűség felhasználásával, komplex módon, a tanulók életvezetési készségeinek fejlesztésében segítséget nyújtson a 12–14 éves korosztálynak, valamint pedagógusoknak, akár szülőknek. Egyrészt segítséget nyújt a tanároknak hagyományos tanítási módszereik átalakítását, kreatívabb és innovatívabb módszerek használatával (például projekt alapú, kérdés alapú, probléma alapú, munka alapú, tükrözött osztályterem alapú módszerek), másrészt pedig a tanárok hatékony együttműködési képességének erősítésében az iskolán belül és azon kívül is. A tanulók esetében kiemelt hangsúlyt kap a személyes felelősség fokozása saját tanulási teljesítményükért és tanulási folyamataikért, ugyanakkor 21. századi készségek és kulcskompetenciák fejlesztése.

A portfólió 10 különböző tematikus területet fed le, amelyek a projekt keretében végzett felmérések szerint az említett korosztály számára a legfontosabbak. A tematikus modulok a következő életvezetési készségeket fejlesztik: időgazdálkodás, pénzügyi menedzsment, felelősség, autonómia, önálló munkaszervezés (önmenedzsment), döntéshozatal, mentális egészség, felelősségvállalás, társadalmi egyenlőség, vitakészség, kommunikációs készség stb.

3.2. Tanári továbbképzés anyaga (IO2)

A tanári továbbképzés célja ráirányítani a pedagógusok figyelmét az életvezetési készségek fejlesztésének fontosságára, módszertani támogatást nyújtani a tanulói modulok pedagógiai értelmezéséhez, megvalósításához. A tanári továbbképzés anyaga négy modul foglal magába: 1. Az életvezetési készségek és fejlesztési lehetőségeik az iskolai oktatásban; 2. A tanulói kurzus módszertana; 3. A szülői együttműködés fokozása; 4. A szülők bevonása az iskolai tevékenységekbe. Minden modul 3–3 tanulási egységet, témát tartalmaz, amely játékos formában, saját tapasztalaton alapuló gyakorlatok révén fejlesztheti a résztvevők pedagógiai tudását, pedagógiai gyakorlatát, bővítheti a módszertani eszköztárát.

Az életvezetési kompetenciák folyamatos fejlesztése jelentős pedagógusi feladat, ezáltal a 13–14 éves tanulók jobban megértik a maguk körül zajló eseményeket, képesek lesznek önálló döntéseket hozni a pályaválasztás szempontjából, megtalálni saját helyüket a világban, hogy később sikeres felnőttekké váljanak. A kompetenciák fejlesztéséhez és megértéséhez nélkülözhetetlen a megfelelő önismeret, mint a pályaorientációs folyamat egyik lényegi eleme, valamint az én-hatékonyság, az önmotiváció központi eleme (Bandura, 1977 idézi Magné, 2020). Az első modulban a résztvevők az önhatékonyságukról kapnak visszajelzést, gyakorlatok segítségével elemzik az életvezetési kompetenciák összetevőit. A saját élményű tanulás során tapasztalatokat szerezhetnek a tudatos életvezetés fontosságáról, fejlesztésének szükségességéről.

A tanulói kurzus módszertana, egymásra épülő tanulási egységekkel, saját tanulási tapasztalaton keresztül mutatja be a projektpedagógia alkalmazásához szükséges ismereteket, lehetséges tanulásszervezési formákat, a pedagógiai döntésekhez szükséges gondolkodási és kommunikációs stratégia elemeit. A második modul részletesen kitér a pedagógiai projekt komplex jellemzőire, a probléma alapú tanulásra, a pedagógiai projektek alkalmazásának előnyeire, a reflexió fontosságára, mely segítségével a pedagógus tevékenysége tudatossá válik, döntései észszerűek lesznek, így a tanítást, mint egészet, és annak komplex környezetét új megvilágításba helyezhetik, hatékonyabban irányíthatják.

A harmadik és negyedik modul nagy hangsúly fektet a szülő–pedagógus–iskola komplex kapcsolatának kialakítására, fenntartására, a szülők és az iskola közötti kommunikáció fontosságára, a célok közös meghatározására, a megosztott felelősségre. Kutatási eredmények bizonyítják, hogy a tanulás iránt tanúsított pozitív otthoni hozzáállás jelentős mértékben összefügg a

diákok iskolai teljesítményével. A szülők partnerként való bevonása, egy egész iskolára kiterjedő stratégia részeként, kedvező hatást gyakorolhat a diákok tanulmányi előmene-

A projekt logója

telére, viselkedésére, illetve társas és érzelmi fejlődésére. A tanulók jólétének érdekében jó kapcsolatot kell teremteni a tanárok és a szülők között. Az iskolának ezért az a feladata, hogy célzott beavatkozásokat tervezzen a családokkal a tanulók harmonikus és békés fejlődésének biztosítása érdekében.

4. Online pedagógusképzés

Eredeti terveink szerint 2020 májusában tartottuk volna meg a tanári továbbképzést Szegeden, személyes jelenléttel. Az újratervezés során arra a döntésre jutottunk, hogy a tanárkollégák számára online is megtartható a tréning, így 2021 februárjára időzítettük a programot. A trénerek a Qualitas T&G Tanácsadó és Szolgáltató Kft, az M-Around Tanácsadó és Szolgáltató Kft és a Menat B.V. szakértői voltak. A képzés teljes időtartama 3 napot ölelt fel, 2021. február 3–5. között. A konzorcium iskolai partnerei (Istitutio Comprensivo Perugia 2, a Maroslelei Általános Iskola és a csíkszeredai József Attila Általános Iskola 4-4 pedagógust szelektáltak az online térbe kényszerült képzésre.

Az online tréning során a második szellemi termék megvalósítására fókuszáltunk, azon belül is az életvezetési készségekre és azok fejlesztési lehetőségeire az iskolai oktatásban. Figyelembe véve az online tér előnyeit és hátrányait, igyekeztünk változatossá tenni a napi feladatokat. Ráhangelődéssel, a bejárt életút mérföldköveinek felidézésével, illetve asszociációs játékkal kezdtünk, majd rátértünk a tervezett tananyag feladatainak megvalósítására. Naponta többször alakítottunk ki kis, háromfős nemzetközi csoportokat, akik virtuális külön szobákba vonulva készítették el a rájuk szabott feladatokat. Az eredmények megbeszélése, kiértékelése mindig a teljes nagy körben történt. Csak néhány példa a képzés folyamán kifejtett tevékenységekből: saját életút „lázgörbéjének” elkészítése; a fontosabb életesemények tükrében a külső-belső, segítő-akadályozó tényezők csoportosítása, az életvezetési kompetenciák központi elemének meghatározása elméleti jellegű munkák átolvasása alapján, illetve a nemzetközi csapatok jó gyakorlatainak bemutatása. Zárófeladatként a Mentiméter segítségével szöfelfőket alkottunk arról, hogy mi volt a leghasznosabb, legmeglepőbb, legfontosabb, legérdekesebb vagy legemlékezetesebb a képzés folyamán. A feladatok elvégzéséhez változatos felületeket használtunk: online kérdőívek, grafikonok és táblázatok, szöfelfő, fűrtdiagram vagy jamboard, hogy néhányat említsünk.

A visszajelzések alapján elmondhatjuk, hogy a tréning nagyon jól sikerült, a résztvevő pedagógusok jól érezték magukat, értékes tapasztalatra tettek szert. Bízunk benne, hogy a tréningen tanultakat hasznosítani fogják iskoláikban, és képesek lesznek az életvezetési készség elemeinek fejlesztését hatékonyan beépíteni a tanulási programjukba, ugyanakkor aktívan bevonni a szülőket az oktatás folyamatába.

5. Elnapolt, újratervezett táborok

Eredetileg ugyancsak 2020-ra terveztük a tanulói mobilitásokat. 2020 tavaszán Olaszországban, 2020 őszén pedig Hollandiában kellett volna közös táborozáson részt venniük az Istitutio Comprensivo Perugia 2, a Maroslelei Általános Iskola és a csíkszeredai József Attila Általános Iskola diákjainak. Mindhárom iskola kiválasztotta a résztvevő

tanulókat, elkezdjük szervezni az utazást, izgatottan készültünk a projekt ezen fázisára. Ám a koronavírus ezeket a terveinket is fölülírta. Reménykedtünk, hogy talán később normalizálódnak a körülmények, többször is újraütemeztük a táborozásokat. Ám valamennyi alkalommal le kellett mondani a foglалásokat, újra kellett gondolnunk az időpontokat. A partnerek jelenlegi megállapodása szerint 2022-ben kerül megszervezésre mindkét tanulóknak szánt mobilitás: május elején Olaszországba, Perugiába, illetve június elején Hollandiába, Garderenbe tervezzük a táborokat. Ezen táborok keretében gyakorlatba ültethetnénk a tanulók számára megtervezett oktatási portfólió moduljait az alapvető életvezetési készségek fejlesztésére.

6. A projekt további lépései

Előttünk áll még 6 hónap és rengeteg feladat. A két utolsó szellemi terméket véglegesítenünk kell, illetve át kell ültetnünk a partner országok nyelvére, ugyanakkor a tanulói mobilitásokon kívül még meg kell szerveznünk egy partneri találkozót Csíkszeredában 2022 áprilisában, aztán következnek a projektbemutató események és a projektzáró találkozó Szegeden 2022 májusában. Izgalmas, zsúfolt periódusnak ígérkezik az előttünk álló hat hónap, reméljük sikerül mindent a tervek szerint kivitelezni.

Könyvészet

Kiss István (2000): *Életszakasz-váltás problémái: Belépés az egyetemre* – előadás, Pszichológia 2000 Konferencia, Budapest.

Müller István (2017): *Megalapozott szakmaválasztás segítése, speciális szakiskolások fiatalok esélyteremtése a munkaerőpiacon*. Doktori (PhD) értekezés, Pécsi Tudományegyetem, Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola.

<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/17261/muller-istvan-phd-2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Mangné Kardos Zita, Kovács Éva (2020): A pályaválasztás és a pályaeorientáció kihívásai – az önismeret és a motiváció fontossága, *Tudásmenedzsment*, 21. 1–2. 241–258.

<https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/3689/3426>